

MÅL- OCH VERKSAMHETSPROGRAMMET FÖR SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDEN
programmets genomförande och inverkan i kommunerna

Mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården är ett av statsrådet godkänt program, i vilket statsrådet för fyra år framöver fastslår social- och hälsovårdens utvecklingsmål, behövliga rekommendationer till åtgärder och vem som skall förverkliga dem. Programmets huvudsakliga syfte är att ge kommunerna och samkommunerna anvisningar och rekommendationer gällande ordnandet av social- och hälsovården. Utfärdandet av programmet baserar sig på lagen om planering av och statsbidrag för social- och hälsovården. Det första mål- och verksamhetsprogrammet utfärdades år 1999 och det omfattar åren 2000-2003.

Avsikten med revisionen har varit att klarlägga hur mål- och verksamhetsprogrammet för social- och hälsovården som ett verktyg för informationsstyrningen styr kommunerna i ordnandet av social- och hälsovårdstjänster. Dessutom har utvärderats huruvida mål- och verksamhetsprogrammet svarar mot de för det uppställda målsättningarna, hur väl programmet har administrerats och huruvida statsförvaltningen har uppfyllt de för dem angivna, till stöd för kommunerna avsedda rekommendationerna. Avsikten har varit att alstra sådan ny information om programmets förverkligande och funktion, som social- och hälsovårdsministeriet kan ta i betraktande när det bereder det följande mål- och verksamhetsprogrammet, som skall utfärdas för år 2003.

Som viktigaste resultat av revisionen kan konstateras att mål- och verksamhetsprogrammets direkta inverkan på de av kommunerna ordnade social- och hälsovårdstjänsterna har varit ringa. Trots att kommunerna under programperioden har utvecklat social- och hälsovårdstjänster i samstämmighet med rekommendationerna, har programmets direkta inverkan på den positiva utvecklingen varit svag. Anledningar till detta står att finna både i programmets innehåll och i dess förverkligande.

Mål- och verksamhetsprogrammets sakinnehåll i sig betraktas i kommunerna som förnuftigt och rätt inriktat. Ledningen för social- och hälsovårdsväsendet känner tämligen väl till programmet och anser programmet vara viktigt som bakgrundsmaterial för planeringen och som en statens viljeyttring beträffande det, i vilken riktning verksamheten borde utvecklas.

Programmets innehåll är emellertid synnerligen vidlyftigt från kommunernas synpunkt. Till kommunerna ställs ett stort antal rekommendationer och de gäller inte enbart social- och hälsovården utan även andra branscher. Programmets omfattning försvårar behandlingen och utnyttjandet av programmet i kommunerna.

Programmets innehåll är också splittrat. Ofta utgör inte ens de rekommendationer som samlats under samma målsättning och riktats till olika instanser en klar funktionell helhet, där sambanden mellan rekommendationerna vore klara och rekommendationerna skulle stöda varandra. Programmet är närmast en samling enskilda rekommendationer till åtgärder, och det stöder inte inledandet av ett övergripande utvecklingsarbete i kommunerna.

Det har sällan skett att programmet systematiskt har behandlats i social- och hälsovårdsväsendets organisation och att rekommendationerna har jämförts med situationen i den enskilda kommunen. Social- och hälsovårdsnämnderna har endast konstaterat programmet och i kommunstyrelserna och -fullmäktige har det inte behandlats just alls. Programmet har förblivit ett internt programpapper inom social- och hälsovårdsväsendet, vilket strider mot programmets förvaltningsmässigt övergripande innehåll och dess rekommendationer, vilka förutsätter politiska beslut.

Social- och hälsovårdsministeriets personalresurser i administreringen av programmet har varit små. Detta har för sin del kommit till synes som brister i förvaltningen av programmets anslag, i uppföljningen av programmet samt i informationen om programmet. Också det anslag som har reserverats för stöd till förverkligande av mål- och verksamhetsprogrammet har varit litet, och kommunerna har inte via detta fått nya resurser för rekommendationernas förverkligande. Statsförvaltningens projekt som är avsedda att stöda kommunerna har inte ofta varit så omfattande, att kommunerna av dem hade fått något betydande stöd för sin verksamhet.

I revisionsberättelsen har för social- och hälsovårdsministeriet presenterats utvecklingsåtgärder i syfte att förbättra programmets inverknings och effektivera dess förverkligande.